

[Lønger]

for kriminalitetsudviklingen de seneste år jo viser, at de typer af kriminalitet, der er steget mest, er dem, hvor straffene ikke blev nedsat, mens de typer af kriminalitet, der er steget mindst, er dem, hvor straffene faktisk blev nedsat for 3-4 år siden. Det er godt at lære af.

Ellers vil jeg beskæftige mig lidt med sanktionssystemet. Som jeg tidligere har sagt, er der en sammenhæng mellem den behandling, som vi udsætter de indsatte i fængslerne for, og så den adfærd, de viser efter løsladelsen. Det vil alt andet lige øge risikoen for ny kriminalitet, hvis vi ydmyger fangerne mest muligt, hvis vi fratager dem deres selvstændighed, hvis vi vanskeliggør deres kontakt med familie og samfund f.eks. gennem restriktiv udgangspraksis, hvis vi underkaster dem et primitivt disciplinærsystem, hvis vi fratager dem deres mest grundlæggende retsgarantier, og hvis vi opdrager dem til, at det ikke kan betale sig at arbejde ved at spise dem af med 4-5 kroner i timen. Og det er lige præcis, hvad vi gør.

Derfor er det ikke underligt, at 50-60 pct. af de tidligere indsatte i landets fængsler begår ny kriminalitet. Den situation, som var så slem for dem, før de kom ind, at de begik kriminalitet, vil være endnu værre, når de kommer ud, efter at de har været en tur igennem fængselsvæsenet. Det er derfor, der i SFs alternative redegørelse til regeringens er lagt så stor vægt både på, at der udvikles alternativer til fængselsstraffen, mere humane alternativer, som ikke skaber nye forbrydelser og nye ofre, men samtidig også på, at forholdene i fængslerne skal gøres mere humane.

Dahlgaard-udvalget har, som jeg tidligere har været inde på, udgivet en betænkning om bl.a. fangeløn, og den har allerede fået justitsministerens støtte. Udvalget er ikke overraskende imod fangeløn; det kunne man for så vidt udlede allerede af udvalgets sammensætning, men det er altså også blevet resultatet. Man foreslår en selvfinansieret lønforhøjelse fra 5 til 13 kr. i timen og inddrager til gengæld løsladelsespenge, mad, sæbe, vask, sengelinned osv.

Argumentationen er uhyggelig svag. For det første siger man, »at der ikke er naturlige forudsætninger for at indføre lønordninger i fængslerne«, og for det andet siger man, »at det er urealistisk at forvente en arbejdspro-

duktivitet svarende til den, der er almindelig i private erhvervsvirksomheder«.

Hvad er det egentlig for en måde at tænke på? Hvad er det for produktivitets- og rentabilitetsprincipper, man bygger på? Der findes ikke i udvalgets samlede betænkning bare en eneste lille bitte kriminalpolitisk overvejelse, og selv om der med betydelig styrke kan argumenteres kriminalpolitisk for en ordentlig aflønning af fangerne som én blandt mange foranstaltninger, fordi det vil betyde en væsentlig chance for, at de ikke begår ny kriminalitet, ja, så kan det ikke tælle med, når man lægger produktivitetsovervejelserne til grund. Her tæller kun kroner og øre som udgifter, ikke kriminalitet, og det er, som om det overhovedet ikke vedrører fængselsvæsenet og udvalget.

Hvorfor egentlig? Skal lige præcis det lille hjørne af fængselsvæsenet, som udgør mindre end 10 pct. i omsætning, nemlig produktionen, ansues ud fra cost-benefit-analyser, en anskuelsesmåde, som ingen anden del af det samlede væsen bliver betragtet ud fra, og som det heller ikke kan holde til?

Vi er tilhængere af fangeløn som ét eksempel, men vi forestiller os ikke, at det isoleret set kan løbe rundt økonomisk, overhovedet ikke. Vi mener, der er kriminalpolitiske fordele, og det er noget andet. Men det er tungtvejende alligevel, for når fangen får mulighed for at betale for sig selv, spare op, betale til sin familie, betale af på sin gæld og eventuelt også betale erstatning, så er situationen en helt anden og en bedre efter løsladelsen, end den ellers ville have været, og det er det afgørende i denne forbindelse.

Jeg er glad for, at der i dag har vist sig et flertal i Folketinget, om hvilket man i hvert fald kan sige, at det ikke støtter justitsministerens tanke om administrativt at indføre Dahlgaard-udvalgets konklusion, hverken permanent eller som forsøg. Så må vi finde ud af, hvordan det flertal kan bruges til noget andet. Jeg har forstået på hr. Bernhard Baunsgaard, at han gerne vil være med til at lave et forsøg med en eller anden aflønning for det arbejde, som fangerne i fængslerne udfører, og jeg har også forstået hr. Bernhard Baunsgaard på den måde, at han mener, at 13 kr. er for lavt og 70 kr. er for højt, men inden for den grænse vil vi naturligvis gerne være med til sammen med hr. Bernhard Baunsgaard at diskutere, hvordan vi udfor-